دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تربت جام
مجله تحقیق و توسعه سلامت
دوره ۳، شماره ۱، بهار ۱۴۰۴

تبیین عوامل مرتبط با ازدواج جوانان در شهر یزد:یک مطالعه کیفی

سعیدحسینی(PhD)[۱و۲]، تهمینه فرج خدا(PhD)[۳]، مهدی زارع سخویدی(MSc)[۴]، عزت مبین(BSc)[۵]، محبوبه شریفی(BSc)[۵]، فاطمه زارع زاده(BSc)[۵]، ساجده اسماعیلی‌فر(MSc)[۶*]

مقاله پژوهشی

چکیده

سابقه و هدف: ازدواج یکی از مهم‌ترین رویدادهای زندگی جوانان است که تحت تأثیر عوامل فردی، خانوادگی و اجتماعی قرار دارد. درک معیارهای انتخاب همسر از دیدگاه جوانان، خانواده‌ها و متخصصان می‌تواند به سیاست‌گذاری مؤثر در این زمینه کمک کند.

مواد و روش‌ها: این مطالعه کیفی با استفاده از تحلیل محتوای قراردادی در میان جوانان ۱۸ تا ۲۹ سال ساکن یزد، والدین آن‌ها و صاحب‌نظران مرتبط با حوزه ازدواج انجام شد. نمونه‌گیری به روش هدفمند و نظری تا رسیدن به اشباع داده انجام گرفت. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته و گروه‌های متمرکز گردآوری و با رویکرد تحلیل محتوای کیفی تحلیل شدند.

یافته‌ها: درون‌مایه اصلی تحت عنوان «عوامل تسهیل‌کننده و بازدارنده ازدواج» در قالب پنج طبقه اصلی (الگوپذیری، حمایت، ارتباطات و شناخت، ترجیحات، و موقعیت) و ۳۶ زیرطبقه استخراج شد. مهم‌ترین معیارهای مؤثر بر تصمیم‌گیری ازدواج از نظر مشارکت‌کنندگان شامل سلامت جسمی و روانی، مسئولیت‌پذیری، استقلال مالی، جذابیت، فرهنگ، سن مناسب و حمایت خانواده بود. در مقابل، ترس از طلاق و نبود حمایت کافی از عوامل بازدارنده عنوان شد.

نتیجه گیری: نتایج این مطالعه می‌تواند در طراحی سیاست‌ها و برنامه‌های فرهنگی، آموزشی و اجتماعی مؤثر جهت تسهیل ازدواج جوانان مورد استفاده قرار گیرد. توجه به دیدگاه جوانان و ذی‌نفعان مختلف می‌تواند نقش مهمی در تدوین برنامه‌های واقع‌گرایانه و کارآمد داشته باشد.

واژه های کلیدی: ازدواج، جوانان، مطالعه کیفی، تحلیل محتوای قراردادی، یزد

نویسنده مسئول: ساجده اسماعیلی‌فر، کارشناسی ارشد علوم اجتماعی، اداره کل اموزش و پرورش استان یزد، یزد، ایران
E-mail : Sajedehesmaili41@gmail.com

۱. دانشجوی دکتری اپیدمیولوژی، مرکز مدل سازی داده‌های مراقبت‌های بهداشتی، گروه آمار زیستی و اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهیدصدوقی، یزد، ایران
۲. دانشجوی دکتری اپیدمیولوژی، گروه اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران
۳.استاد بهداشت باروری، گروه مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، مرکز تحقیقات مراقبت‌های پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، یزد، ایران
٤. کارشناسی ارشد اپیدمیولوژی، مرکز مدل سازی داده‌های مراقبت‌های بهداشتی، گروه آمار زیستی و اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهیدصدوقی، یزد، ایران
۵. کارشناس بهداشت عمومی، معاونت بهداشتی، دانشگاه علوم پزشکی شهیدصدوقی، یزد، ایران
۶. کارشناسی ارشد علوم اجتماعی، اداره کل اموزش و پرورش استان یزد، یزد، ایران

دریافت: ۱۴۰۳/۱۲/۲۵ **اصلاح:** ۱۴۰۴/۰۱/۲۷ **پذیرش:** ۱۴۰۴/۰۱/۲۸

[Downloaded from jhrd.trjums.ac.ir on 2026-11-29]
[DOI: 10.61186/jhrd.3.1.27]

مقدمه

ازدواج یکی از مهم‌ترین مراحل زندگی هر فرد و یکی از ارکان اساسی در شکل‌گیری نهاد خانواده و سلامت اجتماعی است. این پدیده نه‌تنها بر زندگی فردی اثرگذار است، بلکه در سطح کلان نیز نقش تعیین‌کننده‌ای در پایداری و توسعه اجتماعی دارد (۱, ۲). در فرهنگ ایرانی، ازدواج به‌عنوان یک سنت دیرینه از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است و همواره مورد توجه خانواده‌ها، سیاست‌گذاران و جامعه‌شناسان قرار گرفته است. در دهه‌های اخیر، ازدواج در ایران با تحولات چشمگیری مواجه شده است. آمارهای رسمی نشان می‌دهند که میانگین سن ازدواج در حال افزایش است و بسیاری از جوانان ترجیح می‌دهند ازدواج خود را به تأخیر بیندازند یا به‌طورکلی از ازدواج منصرف شوند. این روند در شهر یزد نیز مشاهده می‌شود (۳). یزد به‌عنوان یکی از شهرهای مذهبی و فرهنگی ایران، همواره دارای الگوهای خاصی در زمینه ازدواج بوده است. اما تغییرات اجتماعی و اقتصادی اخیر بر نگرش جوانان یزدی نسبت به ازدواج تأثیر گذاشته و موجب تغییر در معیارهای انتخاب همسر و تصمیم‌گیری درباره ازدواج شده است. در گذشته، ازدواج‌های سنتی و خانوادگی در یزد رایج‌تر بود، اما امروزه تمایل جوانان به ازدواج‌های مبتنی بر انتخاب شخصی افزایش داشته است (۴).

یکی از عوامل کلیدی در تغییر روندهای ازدواج ، تحولات اقتصادی است. مشکلات اقتصادی، از جمله افزایش هزینه‌های مسکن، اشتغال نامطمئن، و کاهش قدرت خرید، از جمله موانع جدی بر سر راه ازدواج جوانان محسوب می‌شوند. بسیاری از جوانان به دلیل عدم توانایی در تأمین هزینه‌های زندگی مشترک، ازدواج خود را به تأخیر می‌اندازند (۵). علاوه بر این، تغییرات فرهنگی و اجتماعی نیز بر نگرش جوانان نسبت به ازدواج اثر گذاشته است. افزایش سطح تحصیلات، گسترش استفاده از رسانه‌های اجتماعی، و تغییر در ارزش‌های خانوادگی از جمله عواملی هستند که بر تصمیم‌گیری درباره ازدواج تأثیرگذار بوده‌اند (۶).

مطالعات مختلف نشان داده‌اند که عوامل متعددی بر کاهش نرخ ازدواج و افزایش سن ازدواج تأثیرگذارند. این عوامل را می‌توان در سه دسته اصلی اجتماعی-فرهنگی، اقتصادی و خانوادگی تقسیم‌بندی کرد (۷, ۸). از جمله عوامل اجتماعی و فرهنگی می‌توان به تغییر در نگرش‌های اجتماعی نسبت به ازدواج، افزایش تمایل به استقلال فردی و اولویت دادن به اهداف شخصی، تأثیر رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی بر معیارهای انتخاب همسر و کاهش نفوذ خانواده‌ها در تصمیم‌گیری‌های مربوط به ازدواج اشاره کرد. از نظر اقتصادی، افزایش هزینه‌های زندگی و مسکن، مشکلات اشتغال و کاهش امنیت شغلی و افزایش انتظارات اقتصادی از طرف خانواده‌ها بر روند ازدواج تأثیر گذاشته‌اند (۹-۱۱). در بعد خانوادگی نیز نقش والدین در تأخیر ازدواج از طریق ایجاد انتظارات بالا از همسر آینده، مداخله‌های خانوادگی در انتخاب همسر و تغییر در ساختار خانواده و کاهش نقش سنتی والدین در فرآیند ازدواج قابل‌توجه است (۱۲).

با توجه به اهمیت ازدواج در پایداری اجتماعی و سلامت روانی جوانان، بررسی چالش‌ها و عوامل تأثیرگذار بر آن ضروری است. بیشتر پژوهش‌های انجام‌شده در زمینه ازدواج جولنان، از روش‌های کمّی استفاده کرده‌لند و بر متغیرهای آماری و عوامل سطحی تمرکز داشته‌اند. درحالی‌که مطالعات کمّی می‌توانند به تحلیل روندهای آماری و شناسایی روابط میان متغیرها بپردازند، اما این روش‌ها قادر به درک عمیق نگرش‌ها، باورها و تجربیات فردی و اجتماعی نیستند. پژوهش‌های کیفی از طریق مصاحبه‌های عمیق و تحلیل داده‌های متنی می‌توانند به شناخت دقیق‌تر و عمیق‌تری از موانع و تسهیل‌کننده‌های ازدواج منجر شوند. در این راستا، مطالعه حاضر با استفاده از رویکرد کیفی به بررسی عوامل اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و خانوادگی مؤثر بر ازدواج جوانان در شهر یزد پرداخته است. نتایج این مطالعه می‌تواند به درک بهتری از وضعیت موجود و تدوین راهکارهای مناسب برای تسهیل ازدواج جولنان کمک کند تا با ارائه تصویری جامع از وضعیت ازدواج در یزد، به سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان در اتخاذ تصمیمات مؤثر یاری رساند.

مواد و روش‌ها

این مطالعه یک پژوهش کیفی بود که با رویکرد حداکثر تنوع از میان جوانان ۱۸ تا ۲۹ سال (دختر و پسر) با سطوح تحصیلی، رشته‌های تحصیلی و شرایط اقتصادی-اجتماعی متفاوت انجام شد. علاوه بر جوانان، خانواده‌های آن‌ها (پدران

[Downloaded from jhrd.trjums.ac.ir on 2026-11-29]

[DOI: 10.61186/jhrd.3.1.27]

و مادران) نیز با سطوح اقتصادی-اجتماعی گوناگون، پس از اخذ رضایت، به روش نمونه‌گیری نظری و هدفمند انتخاب شدند. همچنین، افراد صاحب‌نظر شامل مسئولان دولتی مرتبط، کارشناسان مذهبی، مشاوران و روان‌شناسان فعال در این حوزه، به‌صورت هدفمند در مطالعه شرکت کردند. معیارهای ورود به مطالعه برای جوانان شامل سن ۱۸ تا ۲۹ سال، نداشتن سابقه ازدواج قبلی، متارکه یا ازدواج موقت، و بومی و ساکن یزد بودن بود. برای خانواده‌ها، داشتن فرزندی در شرف ازدواج یا متأهل و سکونت در یزد از شرایط ورود محسوب می‌شد. صاحب‌نظران نیز باید حداقل سه سال سابقه فعالیت مرتبط در حوزه تخصصی خود را دارا می‌بودند.

داده‌ها از طریق مصاحبه نیمه‌ساختاریافته عمیق فردی جمع‌آوری شد. پس از اخذ رضایت‌نامه آگاهانه، زمان و مکان مصاحبه‌ها هماهنگ شد و با استفاده از راهنمای مصاحبه، داده‌ها گردآوری شدند. همچنین، از روش گروه‌های متمرکز برای مصاحبه با خانواده‌ها و جوانان تا رسیدن به اشباع داده‌ها استفاده گردید. علاوه بر این، یادداشت‌برداری میدانی به‌عنوان یک روش تکمیلی جمع‌آوری داده مورد استفاده قرار گرفت. تمامی مصاحبه‌ها با استفاده از دستگاه ضبط صدا ثبت شده و سپس به متن نوشتاری تبدیل شدند. متون حاصل از مصاحبه‌ها جهت بازنگری و بررسی توسط ناظران در قالب فایل‌های دیجیتالی ذخیره شدند.

داده‌های جمع‌آوری‌شده با روش تحلیل محتوای قراردادی تحلیل شدند. فرآیند تحلیل شامل هشت مرحله بود: تبدیل مصاحبه‌های ضبط‌شده به متن نوشتاری، تعریف واحد تحلیل، تدوین طبقات و طراحی طرح کدگذاری، آزمون اولیه کدگذاری بر روی نمونه‌ای از متن، کدگذاری کلیه متون، ارزیابی انسجام کدگذاری، استخراج نتایج از داده‌های کدگذاری‌شده و در نهایت، گزارش روش کدگذاری و یافته‌ها. این روش، امکان تحلیل عمیق داده‌های کیفی و استخراج الگوهای معنادار را فراهم کرد.

یافته ها

در این مطالعه پنج جلسه بحث گروهی جهت ۲۴ جوان (۱۲پسر و۱۲دختر)، ۱۵والدین (۵مرد و۱۰زن) برگزار گردید و ۶ نفر صاحب نظر مورد مصاحبه قرار گرفته‌اند. بطور میانگین هر بحث گروهی ۲ ساعت و مصاحبه ۱ ساعت طول کشید. دامنه سنی جوانان ۱۸-۲۸سال (میانگین۲۳سال) و میزان تحصیلات آنان از زیر دیپلم تا دکترا متغیر بود. تحصیلات والدین از زیر دیپلم تا لیسانس بود. شغل جوانان ۴ نفر بیکار و ۱۲ نفر دانشجو و ۸ نفر شاغل بودند. سطح تحصیلات افراد مطلع کلیدی از کارشناسی ارشد تا متخصص بودند که ۲ نفر آنان عضو هیات علمی بودند (جدول ۱).

تحلیل داده‌ها به شناسایی یک درون‌مایه‌ی اصلی تحت عنوان «عوامل تسهیل‌کننده و بازدارنده در ازدواج جوانان» انجامید که در قالب پنج طبقه‌ی اصلی و چندین زیرطبقه تبیین شد. این طبقات شامل «الگوپذیری»، «حمایت»، «ارتباطات و شناخت»، «ترجیحات» و «موقعیت» بودند. طبقه‌ی اول، الگوپذیری، شامل دو زیرطبقه «ترس» و «تشویق» بود که در دیدگاه تمامی گروه‌های مشارکت‌کننده مشاهده شد. تجربه‌های مثبت یا منفی دیگران در ازدواج، نقش الگویی مؤثری در تصمیم‌گیری جوانان ایفا می‌کرد. طبقه‌ی دوم، حمایت، گستره‌ی متنوعی از منابع حمایتی را در بر می‌گرفت؛ از جمله خانواده، جامعه، دولت، رهبران مذهبی و ملی، خیرین، رسانه‌های جمعی و مراکز مشاوره و ترویج. اغلب مشارکت‌کنندگان، نقش حمایت خانواده، دولت و رسانه‌ها را در تسهیل فرآیند ازدواج مؤثر می‌دانستند. وللدین به نقش رهبران دینی و ملی نیز تأکید داشتند، در حالی‌که جوانان و مسئولان بر تأثیر مراکز مشاوره و ترویج تأکید داشتند. در طبقه‌ی سوم، ارتباطات و شناخت، نقش تعامل با خانواده، دوستان و آشنایان، و نیز مراکز تسهیل‌گر مانند بانک‌های اطلاعات ازدواج مورد تأکید قرار گرفت. این ارتباطات در شناسایی و شناخت فرد مناسب برای ازدواج مؤثر بودند.طبقه‌ی چهارم، ترجیحات، مجموعه‌ای از ویژگی‌های مطلوب در همسر آینده را شامل می‌شد که از جمله آن‌ها می‌توان به سن، تحصیلات، اشتغال، صفات اخلاقی، هوش، جذابیت، فرهنگ، همشهری بودن و استقلال مالی اشاره کرد. همچنین، عواملی مانند باورها، سبک تفریح، ویژگی‌های خانوادگی طرف مقابل و درک مشترک از زندگی نیز در این طبقه جای گرفتند. طبقه‌ی پنجم، موقعیت، به شرایط فردی و خانوادگی اشاره داشت که می‌توانستند ازدواج را تسهیل یا بازدارند. این موارد شامل سلامت جسمی و

[Downloaded from jhrd.trjums.ac.ir on 2026-11-29]
[DOI: 10.61186/jhrd.3.1.27]

روانی، تصمیم‌گیری والدین، تمایل و نیاز به ازدواج، پذیرش مسئولیت، انجام خدمت سربازی، تعهدهای شغلی، وضعیت اقتصادی، و عدم ازدواج فرزند بزرگ‌تر بودند.

مشارکت‌کنندگان به‌ویژه بر چالش یافتن فرد مناسب و نقش شرایط اقتصادی تأکید داشتند (جدول ۲).

جدول۱- مشخصات مشارکت کنندگان در مطالعه

مشارکت کنندگان	مشخصات	گروه بندی	تعداد
جوانان	جنسیت	دختر	۱۲
		پسر	۱۲
	سن	۱۸-۲۲سال	۱۵
		۲۲و بالاتر	۹
	تحصیلات	زیر دیپلم	۴
		دیپلم	۸
		دانشگاهی	۱۲
	شغل	بیکار	۴
		دانشجو	۱۲
		شاغل	۸
والدین	جنسیت	زن	۱۰
		مرد	۵
	تحصیلات	زیردیپلم	۷
		دیپلم	۵
		دانشگاهی	۳
صاحب نظران	تحصیلات	دکترای اپیدمیولوژی	۱
		دکترای ژنتیک	۱
		کارشناس مامایی	۱
		فوق لیسانس روانشناسی	۱
		روحانی	۱
		علوم اجتماعی	۱

[Downloaded from jhrd.trjums.ac.ir on 2026-11-29]

[DOI: 10.61186/jhrd.3.1.27]

جدول ۲- طبقات، زیرطبقات و دیدگاه مشارکت‌کنندگان در فرآیند تحلیل محتوای کیفی پیرامون عوامل تسهیل‌کننده و بازدارنده ازدواج جوانان

درون مایه اصلی	طبقه	زیر طبقه	دیدگاه
عوامل تسهیل کننده و بازدارنده	الگوپذیری	ترس	مشترک
		تشویق	مشترک
	حمایت	خانواده	مشترک
		جامعه	مشترک
		دولت	مشترک
		رهبران ملی مذهبی	والدین
		خیرین	مشترک
		رسانه های جمعی	مشترک
		مراکز مشاوره و ترویج	جوانان ومسئولین
	ارتباطات و شناخت	خانواده	مشترک
		دوستان و آشنایان	جوانان-والدین
		مراکز ازدواج(بانک اطلاعات)	جوانان-مسئولین
	ترجیحات	تفریحات	مشترک
		اعتقادات	مشترک
		درک مشترک	مسئولین
		ویژگی های خانوادگی طرفین	جوانان-والدین
		سن	مشترک
		اشتغال	جوانان-والدین
		تحصیلات	جوانان
		صفات اخلاق	جوانان-والدین
		هوش	جوانان
		جذابیت	جوانان
		فرهنگ	مشترک
		همشهری بودن	جوانان-والدین
		استقلال مالی	مشترک
	موقعیت	سلامت جسمانی و عقلی	مشترک
		تصمیم گیری والدین	جوانان
		نیاز به ازدواج	جوانان
		تمایل به ازدواج	جوانان
		پذیرش عضو جدید	جوانان
		پذیرش مسئولیت	مشترک
		خدمت سربازی	جوانان-والدین
		تعهدهای کاری	جوانان
		عدم ازدواج فرزند بزرگتر	جوانان-والدین
		یافتن فرد مورد نظر	جوانان
		وضعیت اقتصادی	مشترک

[Downloaded from jhrd.trjums.ac.ir on 2026-11-29]
[DOI: 10.61186/jhrd.3.1.27]

بحث

مطالعه حاضر با هدف تبیین معیارهای ازدواج در میان جوانان ۱۸ تا ۲۹ سال شهرستان یزد انجام شد. بر اساس یافته‌ها، درون‌مایه اصلی تحت عنوان «عوامل تسهیل‌کننده و بازدارنده ازدواج» در قالب پنج طبقه‌ی اصلی شامل الگوپذیری، حمایت، ارتباطات و شناخت، ترجیحات و موقعیت شناسایی شد که هرکدام دارای زیرطبقات متعدد بودند.

در طبقه‌ی الگوپذیری، دو زیرطبقه‌ی «ترس» و «تشویق» نشان داد که تجربه‌های مثبت یا منفی اطرافیان نقش مهمی در نگرش جوانان به ازدواج ایفا می‌کند. این یافته با مطالعه‌ی حرازی و همکاران که به معیارهایی مانند ایمان، خوش‌خلقی، مسئولیت‌پذیری، وفاداری و جذابیت اشاره داشت، همسو است (۱۳). در تبیین این یافته، پژوهش حاضر بر اهمیت الگوهای رفتاری محیطی در شکل‌گیری نگرش نسبت به ازدواج تأکید دارد؛ به‌ویژه آنکه تجربه‌های عینی نزدیکان می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در تقویت یا تضعیف انگیزه‌ی ازدواج ایفا کند. ترس از طلاق و عدم سازگاری یکی از موانع اصلی ازدواج در میان جوانان شناخته شد؛ یافته‌ای که با نتایج حسینی هم‌راستا است (۱۴). همچنین، ابوترابی ارتباط بین افزایش سن و افزایش ترس از ازدواج را گزارش کرده است (۱۵). تحلیل داده‌های کیفی این مطالعه نشان داد که چنین ترس‌هایی ریشه در نااطمینانی نسبت به دوام روابط، تجربه‌های منفی دیگران و نبود مهارت‌های ارتباطی دارد؛ عواملی که می‌توانند در سیاست‌گذاری‌های فرهنگی و آموزشی مورد توجه قرار گیرند.

در این زمینه، حمایت‌های خانواده، دولت، جامعه، خیرین و رسانه‌ها نقش برجسته‌ای در تسهیل ازدواج دارند. این عوامل می‌توانند از طریق ارائه مشاوره، اطلاعات و ایجاد بسترهای اجتماعی مناسب، فرآیند انتخاب همسر را تسهیل کنند. به‌ویژه، رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی با تغییر نگرش‌ها و الگوهای انتخاب همسر، تأثیر قابل‌توجهی بر جوانان دارند. همان‌طور که بروجردی اشاره کرده است، رسانه‌ها می‌توانند هم بر نگرش‌ها و هم بر معیارهای انتخاب همسر تأثیر بگذارند و در این راستا، تغییرات اجتماعی و فرهنگی جدیدی را به همراه داشته باشند (۱۶).

یافته‌های این مطالعه، نقش پررنگ مسئولین دولتی در سیاست‌گذاری جهت تسهیل ازدواج، از جمله حمایت مالی، اشتغال‌زایی و تأمین مسکن را برجسته می‌کند. این موضوع با مطالعات رزاقی و نیکخواه که به اهمیت استقلال اقتصادی و شرایط معیشتی پرداخته‌اند، مطابقت دارد (۱۱, ۱۷). این تغییرات بازتابی از واقعیت‌های اجتماعی و اقتصادی نوین است و بیانگر آن است که معیارهای سنتی ازدواج، نظیر مدرک تحصیلی، جای خود را به عوامل ملموس‌تری مانند توانمندی مالی و شغلی داده‌اند.

در طبقه‌ی ترجیحات، عواملی مانند سن، ویژگی‌های شخصیتی، استقلال مالی، جذابیت ظاهری، همشهری بودن و فرهنگ مشترک به‌عنوان معیارهای مهم انتخاب همسر مطرح شدند. یافته‌هایی که در مطالعات باقیانی‌مقدم، طبیعی، دربان و طیب نیا نیز مورد تأیید قرار گرفته‌اند (۱۸-۲۱). تحلیل انجام‌شده در این پژوهش نشان می‌دهد که در کنار معیارهای سنتی، نسل جدید به ویژگی‌های روان‌شناختی و ارتباطی شریک زندگی توجه بیشتری دارد و در انتخاب همسر به دنبال نوعی «هماهنگی در سبک زندگی» است.

در طبقه‌ی موقعیت، عواملی مانند سلامت جسمانی و روانی، آمادگی برای پذیرش مسئولیت، شرایط اقتصادی و وضعیت سربازی، از جمله مؤلفه‌های مهم تصمیم‌گیری درباره ازدواج بودند. همچنین، از دیدگاه والدین، نداشتن آمادگی برای پذیرش عضو جدید در خانواده از دلایل تأخیر در ازدواج فرزندان عنوان شد. برخی معیارها مانند میزان تحصیلات، در مقایسه با گذشته، اهمیت کمتری پیدا کرده‌اند که می‌تواند ناشی از کاهش ارزش مدرک دانشگاهی و افزایش بیکاری فارغ‌التحصیلان باشد (۲۲-۲۴). این مسئله نشان می دهد که تصمیم‌گیری درباره ازدواج تحت تأثیر عوامل متعددی است که فراتر از معیارهای سنتی مانند تحصیلات و وضعیت مالی است. به ویژه، عواملی مانند سلامت جسمانی و روانی، آمادگی برای پذیرش مسئولیت و شرایط اقتصادی فرد و خانواده، نقش عمده‌ای در تعیین زمان و شرایط ازدواج دارند. همچنین، تغییرات در جامعه، مانند کاهش ارزش مدرک دانشگاهی و افزایش بیکاری فارغ‌التحصیلان، موجب شده است که معیارهایی مانند میزان تحصیلات دیگر به اندازه گذشته در تصمیم‌گیری‌های ازدواج تأثیرگذار نباشند. این تغییرات

[Downloaded from jhrd.trjums.ac.ir on 2026-11-29]
[DOI: 10.61186/jhrd.3.1.27]

نشان‌دهنده تحولات اجتماعی و اقتصادی است که تأثیرات عمیقی بر اولویت‌ها و نگرش‌های افراد در مورد ازدواج دارند.
از جمله محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به حساسیت بالای موضوع ازدواج و احتمال خودسانسوری برخی از مشارکت‌کنندگان در بیان دیدگاه‌های واقعی خود اشاره کرد. همچنین، تعمیم‌پذیری نتایج به سایر مناطق کشور با فرهنگ‌های متفاوت، به دلیل ماهیت کیفی مطالعه محدود است. با این حال، تلاش شد تا با انتخاب نمونه‌هایی متنوع از لحاظ جنس، وضعیت اقتصادی و جایگاه اجتماعی، تنوع دیدگاه‌ها تا حد امکان پوشش داده شود.

نتیجه گیری

در این مطالعه، اعتقادات، فرهنگ، استقلال مالی، سلامت جسمی و روانی، پذیرش مسئولیت و سن مناسب به‌عنوان مهم‌ترین معیارهای ازدواج شناسایی شدند. همچنین، حمایت خانواده، دولت و خیرین به‌عنوان عوامل تسهیل‌کننده، و ترس از طلاق یا ناپایداری رابطه، به‌عنوان یکی از عوامل بازدارنده در فرهنگ بومی شهر یزد مطرح شدند.
طبقات و زیرطبقات اصلی استخراج‌شده، میان سه گروه جوانان، والدین و صاحب‌نظران، در موارد متعددی اشتراک داشتند. نتایج این مطالعه می‌تواند به‌عنوان مبنایی برای طراحی برنامه‌ها و سیاست‌گذاری‌های فرهنگی، اجتماعی و رسانه‌ای در جهت تسهیل ازدواج جوانان مورد استفاده قرار گیرد. ضروری است که نهادهای ذی‌ربط، از جمله دستگاه‌های فرهنگی و رسانه‌های جمعی، با تولید محتوای آموزنده و جذاب، گسترش مراکز مشاوره ازدواج و ارائه آموزش‌های مؤثر، زمینه را برای آگاه‌سازی و تصمیم‌گیری مناسب جوانان فراهم سازند.

سپاسگزاری

این مطالعه برگرفته از یک مطالعه کیفی با همکاری اعضای هیئت علمی دانشکده بهداشت و کارشناسان سلامت جوانان، نوجوانان و مدارس معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد است. این پژوهش با کد اخلاق IR.SSU.REC.1395.213در کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد مورد تأیید قرار گرفته است.

تعارض منافع

هیچ گونه تعارض منافع وجود ندارد.

[Downloaded from jhrd.trjums.ac.ir on 2026-11-29]

[DOI: 10.61186/jhrd.3.1.27]

References

1. Choi H, Marks NF. Socioeconomic status, marital status continuity and change, marital conflict, and mortality. Journal of aging and health. 2011;23(4):714-42.
2. Carlson DL, Kail BL. Socioeconomic variation in the association of marriage with depressive symptoms. Social science research. 2018;71:85-97.
3. Aghajanian A, Vaezzade S, Kohan JA, Thompson V. Recent trends of marriage in Iran. The Open Family Studies Journal. 2018;10(1.(
4. Foroutan Y. Social change and demographic response in Iran (1956–2006 .(British Journal of Middle Eastern Studies. 2014;41(2):219-29.
5. Tavakolian N, Lotfi MH, Soodejani MT, Madadizadeh F, Kalantari F. The trend of marriage, childbearing, and divorce and its determinants of socio-economic factors on divorce in Yazd province 2016-2021: A cross-sectional study. International Journal of Reproductive BioMedicine. 2023;21(8):657.
6. Pourmovahed Z, Mahmoodabad S, Zareei Mahmoodabadi H, Tavangar H, Ardekani S, Vaezi AA. Family stability and conflict of spiritual beliefs and superstitions among Yazdi people in Iran: A qualitative study. Middle East Journal of Family Medicine. 2017;7(10):97.
7. Pike I, Mojola SA, Kabiru CW. Making sense of marriage: Gender and the transition to adulthood in Nairobi, Kenya. Journal of Marriage and Family. 2018;80(5):1298-313.
8. Nasrabad HBR, Hosseini-Chavoshi M, Abbasi-Shavazi MJ. Socio-demographic Determinants of Infertility: A Study in Four Selected Provinces of Iran. International Journal of Women's Health & Reproduction Sciences. 2024;12(1) :1-8.
9. Bagi M. Reasons for delayed marriage and its determinants in Iran. Journal of Applied Sociology. 2023;34(1):31-50.
10. Seifoori B. The Impact of Socio-Economic and Demographic Factors on Age at First Marriage among Married Women in Villages of Zabol, Iran (2014). INTERNATIONAL JOURNAL. 2016;2(4).
11. Razeghi N, Alizadeh M, Mohamadi Sangcheshmeh S. A sociological analysis of youths' attitudes towards marriage through cyberspace. Journal of Applied Sociology. 2017;28(1):67-86.
12. Sabbaghchi M, Askari-Nodoushan A, Torabi F. Determinants of the attitude towards marriage and family formation in Yazd City, Iran. Iranian Population Studies. 2017;3(1):131-62.
13. Harazi MA, Hoseini Motlagh SM, Sadrian MR. A Study on the Perspectives of Students at Shahid Sadoughi University of Medical Sciences Regarding Factors Influencing Marriage. Journal of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences. 2001;9(1):37-43.
14. Hosseini N, Seyed Mirzaie SM, Sarokhani B. Analysis of the conceptual implications of marriage among the youth (Case study: single youth in Tehran in 2017). Woman in Development & Politics. 2018;16(2):243-70.
15. Abotorabi BH , Namdarpour F. Prediction of fear of marriage based on differentiation of self and its dimensions among single women aged 25–45 in Najafabad. resented at the 3rd National Conference on New Studies and Research in Educational Sciences and Psychology, Qom, Iran. 2016.
16. Boroujerdi-Alavi M, Shamsi, A. and Azadeh. The role of satellite television in changing young people's perception of marriage in Tehran. Strategic Studies in Public Policy. 2015;6(16):263-87.
17. Nikkhah HA, Fani M, Asgharpour A. Students' attitude towards marriage and factors affecting it. Journal of Applied Sociology. 2017;28(3):99-122.
18. Baghianimoghadam M, Borujeni D, Alavijeh M, Shahbazi H. A survey of the attitudes of the youth toward knowing the future spouse and shared life. Journal of Health System Research. 2012;6(7):693-701.
19. Tabiee M, Shamsipour M. The Social and Cultural Determiners of Patterns of Mate Selection (the Study of Married Women 15 to 35 Years, Lamerd City, Fars Province). Quarterly Journal of Social Development (Previously Human Development). 2019;13(2):117-40.
20. Darban F, Azimi Roudkenar F, Ghaffari F, Azimi Roudkenar S. Study the criteria of choosing spouse from the perspective of the students in Mashhad University of Medical Sciences. Quarterly Journal of Caspian Health and Aging. 2017;2(1):44-52.

[Downloaded from jhrd.trjums.ac.ir on 2026-11-29]
[DOI: 10.61186/jhrd.3.1.27]

21. Tayebinia M. Analyzing the tendency of young people towards marriage and identifying its obstacles and problems. Sociological Studies of Youth. 2015;6(16):63-86.
22. Kokabi Siuoki F, Hamidi F, Fakouri HajiYar H. Presenting a paradigm model explaining marital satisfaction in Iranian blended family. Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry. 2023;10(1):59-74.
23. Kheirkhah Alavi SM, Bahmani B, Abdi K. Identifying the Psychological Factors Postponing the Marriage in Iranian Women: A Qualitative Study. Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology. 2024;30(1):0.-
24. Montazeri S, Gharacheh M, Mohammadi N, Alaghband Rad J, Eftekhar Ardabili H. Determinants of early marriage from married girls' perspectives in Iranian setting: a qualitative study. Journal of environmental and public health. 2016;2016(1):8615929.

[Downloaded from jhrd.trjums.ac.ir on 2026-11-29]

[DOI: 10.61186/jhrd.3.1.27]

Torbat Jam University of Medical Sciences
Health Research and Development Journal
Vol. 3, No. 1, April 2025

Exploring Factors Related to Youth Marriage in Yazd: A Qualitative Study

Saeed Hosseini (PhD)[1&2], Tahmineh Farajkhoda(PhD)[3], Mahdi Zare Sakhvidi(MSc)[4], Ezzat Mobin (BSc)[5], Mahboubeh Sharifi (BSc)[5], Fatemeh Zarezadeh(BSc)[5], Sajedeh Esmaeilifar(MSc)[6*]

Original Article

Abstract

Background: Marriage is a critical life event for young adults, influenced by individual, familial, and social factors. Understanding the criteria for spouse selection from the perspectives of youth, parents, and experts can support effective policymaking.

Methods: This qualitative study was conducted using a conventional content analysis approach among young adults aged 18–29 in Yazd, Iran, their parents, and marriage-related experts. Participants were selected through purposive and theoretical sampling until data saturation. Data were collected via semi-structured individual interviews and focus group discussions and analyzed through qualitative content analysis.

Results: A central theme of "facilitators and barriers to marriage" emerged, comprising five main categories—modeling, support, communication and understanding, preferences, and situational factors—along with 36 subcategories. Key facilitators included physical and mental health, responsibility, financial independence, attractiveness, culture, appropriate age, and family support. Fear of divorce and lack of adequate support were reported as major barriers.

Conclusion: The findings offer valuable insights for developing cultural, educational, and social policies to facilitate marriage among youth. Considering the perspectives of youth and stakeholders is essential for effective and realistic planning.

Keywords*:* Marriage, Youth, Qualitative Study, Conventional Content Analysis, Yazd

***Corresponding author:** Sajedeh Esmaeilifar, MSc in Social Sciences, General Directorate of Education, Yazd, Iran
E-mail: Sajedehesmaili41@gmail.com

1. PhD Candidate in Epidemiology, Center for Healthcare Data Modeling, Department of Biostatistics and Epidemiology, School of public health, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran
2. PhD Candidate in Epidemiology, Department of Epidemiology, School of Public Health, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran
3. Professor, in Reproductive Health and Clinical Psychologist, Research Center for Nursing and Midwifery Care, Non-communicable Diseases Institute, Midwifery Department, Nursing and Midwifery School, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran
4. MSc in Epidemiology, Center for Healthcare Data Modeling, Department of Biostatistics and Epidemiology, School of public health, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran
5. BSc in Public Health, Health Deputy, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran
6. MSc in Social Sciences, General Directorate of Education, Yazd, Iran

Received: 15.03.2025 **Revised**: 16.04.2025 **Accepted**: 17.04.2025

[Downloaded from jhrd.trjums.ac.ir on 2026-11-29]

[DOI: 10.61186/jhrd.3.1.27]